

Sygn. akt V U 684/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Stanisław Pilarczyk

Protokolant: sekr.sądowy Anna Sobańska

po rozpoznaniu w dniu 1 grudnia 2020 r. w Kaliszu

odwołania J. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 13 marca 2020 r. Nr (...)

w sprawie J. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wypłatę świadczenia

Oddala odwołanie

SSO Stanisław Pilarczyk

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 marca 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., przyznał odwołującemu J. D. prawo do emerytury, ale jednocześnie organ rentowy zawiesił prawo do powyższej emerytury bowiem odwołujący jest uprawniony do emerytury wojskowej i zdaniem organu rentowego przysługuje mu prawo do jednego świadczenia emerytalnego.

Odwołanie od powyższej decyzji organu rentowego odnośnie zawieszenia wypłaty świadczenia emerytalnego, wniósł, działający przez fachowego pełnomocnika, J. D., podnosząc, iż organ rentowy naruszył, wydając zaskarżoną decyzję, art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 roku, poz. 53 ze zmianami), art. 15a ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020 roku, poz. 568 t.j.) oraz art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W konkluzji odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez uchylenie zawieszenia wypłaty emerytury przyznanej zaskarżoną decyzją oraz zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Organ rentowy, w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Odwołujący J. D. urodził się (...).

W dniu 6 lutego 2020 roku odwołujący złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę. Zaskarżoną decyzją z dnia 13 marca 2020 roku organ rentowy przyznał odwołującemu prawo do emerytury na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w wysokości 1 860,36 zł. Jednocześnie decyzją tą zawiesił odwołującemu prawo do wypłaty powyższej emerytury, gdyż odwołujący pobiera emeryturę wojskową, a odwołującemu przysługuje prawo do tylko jednego świadczenia.

(okoliczności niesporne)

Przy ustalaniu kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił odwołującemu J. D. okresy”

- od dnia 1 lipca 1969 roku do dnia 5 września 1970 roku;
- od dnia 21 października 1970 roku do dnia 26 lipca 1971 roku;
- od dnia 15 lipca 1973 roku do dnia 27 lipca 1977 roku;
- od dnia 1 czerwca 1995 roku do dnia 31 grudnia 1995 roku;
- od dnia 1 stycznia 1996 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku;

(dowód – akta kapitału początkowego J. D.).

Przy ustalaniu wysokości emerytury Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił odwołującemu wszystkie jego okresy składkowe i nieskładkowe udowodnione przez niego z tytułu „cywilnego” zatrudnienia od dnia 1 stycznia 1991 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku.

(dowód – akta emerytalne odwołującego J. D.)

W dniu 17 kwietnia 2020 roku odwołujący złożył organowi rentowemu oświadczenie, iż wobec decyzji organu rentowego z dnia 13 marca 2020 roku pragnie pobierać emeryturę wojskową.

(dowód – pismo J. D. – akta emerytalne odwołującego)

Odwołujący J. D., decyzją Wojskowego Biura Emerytalnego w P. z dnia 11 kwietnia 1994 roku, ma przyznaną emeryturę wojskową. Wydając tą decyzję wojskowy organ rentowy ustalił dla odwołującego podstawę wymiaru emerytury wojskowej w wysokości 63,40%. Przy obliczaniu emerytury wojskowej organ emerytalny uwzględnił odwołującemu okres zasadniczej służby wojskowej od dnia 27 lipca 1971 roku do dnia 14 lipca 1973 roku, okres zawodowej służby wojskowej od dnia 30 sierpnia 1977 roku do dnia 30 kwietnia 1993 roku oraz okresy zatrudnienia od dnia 1 sierpnia 1969 roku do dnia 5 września 1970 roku, od dnia 21 października 1970 roku do dnia 26 lipca 1971 roku i okres od dnia 15 lipca 1973 roku do dnia 27 sierpnia 1977 roku.

(dowód – decyzja Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 11 kwietnia 1994 roku – akta emerytalne wojskowe odwołującego, pismo Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 26 lutego 2020 roku – k. 30 akt emerytalnych)

Od dnia 1 kwietnia 1995 roku do dnia 31 grudnia 1995 roku odwołujący J. D. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...), od dnia 1 stycznia 1996 roku do dnia 31 października 1999 roku w spółce cywilnej (...), od dnia 1 listopada 1999 roku do dnia 31 sierpnia 2005 roku w Przedsiębiorstwie (...), a od dnia 1 września 2019 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku w spółce jawnej (...).

(okoliczności niesporne – świadectwa pracy odwołującego – akta emerytalne odwołującego)

Decyzją z dnia 25 lipca 2007 roku Wojskowe Biuro Emerytalne ustaliło dla odwołującego J. D. nową wysokość emerytury, ustalając procentowy wymiar emerytury wojskowej w wysokości 75% podstawy wymiaru, zaliczając odwołującemu okresy składkowe z tytułu zatrudnienia od dnia 1 kwietnia 1995 roku do dnia 31 maja 2007 roku.

(dowód – decyzja Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 25 lipca 2007 roku wraz z załącznikami, k. 268-271, k. 270 akt emerytalnych odwołującego, pismo Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 26 lutego 2020 roku – k. 30 akt emerytalnych ZUS odwołującego)

Sąd zważył co następuje

Zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 roku, poz. 53 tj.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Na podstawie powyższego przepisowi Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał skarżącemu emeryturę. Wypłatę świadczenia jednocześnie zawiesił, z uwagi na pobieranie przez wnioskodawcę emerytury wojskowej.

Stosownie do treści art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty albo do uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. W myśl art. 95 ust. 2 - Przepis ust. 1 ustawy emerytalnej stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub emerytura funkcjonariuszy została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a, art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Co do zasady więc w razie zbiegu uprawnień do emerytury z dwóch różnych systemów przysługuje tylko jedno świadczenie - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Zasada ta ma również zastosowanie do przypadku nabycia prawa do emerytury wojskowej, albowiem art. 95 ust. 2 określający wyjątek od zasady pobierania jednego świadczenia emerytalnego odnosi się również do emerytur wojskowych. Wyłączenie zasady pobierania jednego świadczenia, przewidziane w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej dotyczy przypadku obliczenia emerytury wojskowej dla żołnierza powołanego do służby wojskowej po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 roku. Sytuacja żołnierzy zawodowych, o których stanowi art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy, jest odmienna, gdyż przy obliczaniu ich emerytury wojskowej nie podlegają uwzględnieniu żadne okresy składkowe i nieskładkowe ani sprzed rozpoczęcia służby (art. 16 ust. 1 tej ustawy), ani przypadające po jej zakończeniu (art. 14 ust. 1 tej ustawy). Wskutek rozdzielenia systemów ubezpieczeniowego i zaopatrzeniowego każdy z nich realizuje osobno zobowiązania wobec żołnierzy zawodowych, którzy służbę rozpoczęli po 1 stycznia 1999 roku. W rezultacie osoba uprawniona do emerytury wojskowej obliczonej na podstawie art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy, która spełnia jednocześnie warunki do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ma prawo do pobierania obu tych świadczeń bez ograniczeń.

Kluczowe znaczenie miała zatem w sprawie wykładnia użytego w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej zwrotu „emerytura wojskowa została obliczona według zasad określonych w art. 15a lub art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin” i rozstrzygnięcie, czy ma on znaczenie podmiotowe, czy też przedmiotowe – ukierunkowane na sposób jej obliczenia.

Interpretacji powyższego przepisu dokonał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 roku (sygn. akt I UK 426/17, LEX nr 2610283). Sąd Najwyższy uznał za właściwy kierunek wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 roku, poz. 1076 z późn. zm.), z którego wynika, że użyte w ust. 2. tego artykułu sformułowanie „emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych” oznacza odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. Przy czym ten „brak możliwości” nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75%. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego. O zastosowaniu wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej (art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, t.j. Dz. U. z 2018 roku poz. 1076).

W uzasadnieniu wyroku z dnia 24 stycznia 2019 roku Sąd Najwyższy wyjaśnił, że artykuł 2 ustawy emerytalnej umożliwia emerytowanym żołnierzom zawodowym i funkcjonariuszom służb mundurowych nabycie prawa do emerytury z powszechnego systemu emerytalnego, po spełnieniu jego ustawowych przesłanek. W przypadku sprzężenia tego prawa nie tylko z wiekiem emerytalnym, ale także z posiadaniem wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych (przy emeryturze z systemu zdefiniowanego świadczenia), w stażu emerytalnym nie uwzględnia się okresów służby wojskowej oraz służby w formacjach „mundurowych”, jeżeli z tego tytułu ustalono prawo do świadczeń pieniężnych określonych w ustawach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy służb mundurowych (art. 5 ust. 2a ustawy emerytalnej). Niezależnie od daty przyjęcia do służby (i niezależnie od rodzaju emerytury) emeryt wojskowy nie może mieć uwzględnionego okresu służby wojskowej w emeryturze z powszechnego systemu emerytalnego. W tym zakresie sytuacja żołnierzy przyjętych do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. i przed tym dniem ukształtowana jest jednakowo. Inaczej natomiast rzecz się przedstawia w aspekcie wpływu „cywilnych” okresów stażu emerytalnego na prawo i wysokość świadczeń wojskowych. Do wysługi emerytalnej żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku, zalicza się (z urzędu) posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej (art. 16 ust. 1 w związku z art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych). Okresy te uwzględnia się w ten sposób, że emerytura wojskowa wzrasta o 2,6% podstawy wymiaru za nie więcej niż 3 lata okresów składkowych poprzedzających służbę (a o 1,3% za każdy następny rok i 0,7% za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę). Tak ustalona emerytura podlega (na wniosek) zwiększeniu – w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby – o 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 roku w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 roku lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia – pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 50/55 lat życia albo stał się inwalidą (art. 14 ust. 1-4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych). Natomiast prawo i wysokość emerytury żołnierzy, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 roku, uzależnia się wyłącznie od okresów służby wojskowej, co wynika z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. W konkluzji, żołnierz, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku, może – w świadczeniu wojskowym – korzystać z „cywilnej” wysługi emerytalnej, natomiast przyjęty do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 roku nie ma takiego uprawnienia.

W wywodach poczynionych w powyższym wyroku Sąd Najwyższy zauważył również, że nie wszyscy żołnierze, który pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku, mogą faktycznie zrealizować uprawnienie do

wykorzystania „cywilnej” wysługi emerytalnej. Wystarczy bowiem odpowiednio długa służba i wzrosty emerytury z tytułu szczególnych właściwości służby (art. 15 ust. 2 i 3) lub z tytułu inwalidztwa wojskowego (art. 15 ust. 4), aby – przy spłaszczeniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej do maksymalnie 75% (art. 18 ust. 1) – „cywilne” okresy ubezpieczenia w żaden sposób nie zwiększały świadczenia. W takim przypadku emeryt wojskowy, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skonsumowania żadnego „cywilnego” okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze. Podobnie rzecz się ma w przypadku tego rodzaju okresów poprzedzających służbę, krótszych niż rok (art. 15 ust. 1 pkt 2-4).

Zauważyć należy, że sprawa rozpoznawana przez Sąd Najwyższy dotyczyła ubezpieczonego – żołnierza, który po odbyciu 23 lat służby przeszedł na zaopatrzenie emerytalne (na poziomie 64% podstawy wymiaru, ale po uwzględnieniu zwiększenia z tytułu grupy inwalidzkiej osiągnął maksymalną wysokość świadczenia tylko z tytułu służby) pobierane z Wojskowego Biura Emerytalnego. Idąc tokiem rozumowania Sądu Najwyższego można stwierdzić, że warunkiem, który zadecydował (w tym konkretnym przypadku) o uprzywilejowaniu żołnierza (poprzez pobieranie równoległe dwóch świadczeń), był brak możliwości uwzględniania w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to określa jednocześnie krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą istotną cechą. Do tej grupy należą emeryci wojskowi, których wypracowane okresy składkowe i nieskładkowe nie miały żadnego wpływu na wysokość emerytury wojskowej. Do nich zaś należą wszyscy żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 roku oraz niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż odwołujący nie należy do żadnej z tych grup, bowiem w jego przypadku „cywilne” okresy ubezpieczenia do dnia 31 maja 2007 roku zostały uwzględnione przy ustalaniu wysokości emerytury wojskowej i miały wpływ na jej wysokość. Pod doliczeniu tych „cywilnych” okresów ubezpieczenia procentowy wymiar emerytury wojskowej odwołującego wzrósł do 75% podstawy wymiaru, a stosownie do art. 18 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin kwota emerytury wojskowej nie może przekraczać 75% podstawy wymiaru emerytury.

W przypadku żołnierzy, którzy wstąpili do służby przed 1 stycznia 1999 roku, nabycie przez nich emerytury oraz sposób jej obliczenia określa art. 14 i 15 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. Stosownie do treści 15 ust. 1 tej ustawy (na podstawie którego przyznano odwołującemu emeryturę), emerytura dla żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku, wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby wojskowej i wzrasta o 2,6% podstawy wymiaru za każdy dalszy rok służby. Podstawa jej wymiaru może zostać podwyższona także o okresy pracy przed służbą, tj. 2,6% podstawy wymiaru – za każdy rok okresów składkowych poprzedzających służbę (nie więcej jednak niż za trzy lata tych okresów), 1,3% podstawy wymiaru – za każdy rok okresów składkowych ponad trzyletni okres składkowy, 0,7% podstawy wymiaru – za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę.

Ponadto emerytura wojskowa podlega (na wniosek ubezpieczonego) zwiększeniu w wyniku doliczenia do wysługi emerytalnej okresów zatrudnienia po zwolnieniu ze służby – o 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 roku w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 roku lub okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia. Okresy po zwolnieniu ze służby dolicza się do wysługi emerytalnej pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru (art. 14 ww. ustawy).

Tak więc skoro „cywilne” okresy ubezpieczenia po zakończeniu służby wojskowej miały wpływ na wysokość emerytury wojskowej, bowiem bez uwzględnienia okresów składkowych „przepracowanych” po zwolnieniu ze służby wojskowej odwołujący nie otrzymałby emerytury w wysokości 75% podstawy wymiaru, stwierdzić zatem należy, iż emerytura wojskowa odwołującego nie została obliczona wyłącznie w oparciu o wojskowy staż emerytalny, ale również o okresy składkowe „cywilne”, które zwiększyły jej wysokość. Odwołujący J. D. miał możliwość uwzględnienia w emeryturze wojskowej okresu „cywilnego” stażu emerytalnego i możliwość ta została przez niego wykorzystana.

Skoro odwołujący faktycznie zrealizował uprawnienie do wykorzystania „cywilnego” stażu emerytalnego, to nie można go tak samo traktować jak żołnierzy powołanych do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 roku i niektórych żołnierzy pozostających w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku, którzy nie mają możliwości doliczenia do emerytury mundurowej jakichkolwiek „cywilnych” okresów zatrudnienia i w rezultacie przysługuje im prawo do pobierania dwóch świadczeń. Z orzeczenia Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2019 roku I UK 426/17 wynika, że jeśli emeryt korzysta ze wzrostu emerytury wojskowej z tytułu „cywilnej” wysługi emerytalnej, to oznacza, że zostaje zachowana zasada wzajemności składki i świadczeń w rozumieniu funkcjonującym w polskim systemie ubezpieczenia społecznego nawet wtedy, gdy włożony wkład nie jest wprost proporcjonalny do korzyści, jaką przynosi zwiększenie emerytury.

Podobny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 23 kwietnia 2020 roku (III AUa 626/19, Lex nr 3049613), gdzie podkreślono, iż „o ile emeryt otrzymuje emeryturę wojskową obliczoną tylko na podstawie okresu służby, to nie można mówić o zbiegu świadczeń i nie ma podstaw do wstrzymania wypłaty jednego ze świadczeń”.

Również podobny pogląd zawarł Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 23 stycznia 2020 roku (III AUa 333/19, Lex nr 2788528), gdzie podkreślono, iż „o zastosowaniu wyjątku od wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu ‘cywilnego’ stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej (art. 95 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS)”.

W ocenie Sądu Okręgowego w przypadku odwołującego nie doszło do naruszenia konstytucyjnej zasady równego traktowania obywateli wobec prawa. Zasadę równości wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP w odniesieniu do oceny norm prawnych należy rozumieć jako nakaz nadawania im takich treści, by kształtowały one w jednakowy (podobny) sposób sytuację prawną podmiotów jednakowych lub podobnych. Trybunał Konstytucyjny uznaje, że wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu, mają być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 kwietnia 2002 r., P 5/01, OTK-A 2002 Nr 3, poz. 28). Kryterium różnicowania w traktowaniu winno pozostawać w racjonalnym związku z celem i treścią danej regulacji, waga interesu, któremu różnicowanie ma służyć, winna pozostawać w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku różnicowania a ponadto kryterium różnicowania ma pozostawać w związku z innymi wartościami, zasadami lub normami konstytucyjnymi uzasadniającymi odmienne traktowanie określonych podmiotów. Za uzasadnienie dyferencjacji sytuacji prawnej podmiotów uznaje się zasady sprawiedliwości społecznej. Normy prawne zawarte w ustawie emerytalnej należą do prawa socjalnego, które oparte jest na specyficznych zasadach, wśród których należy podkreślić zasadę solidarności społecznej, która uzasadnia - pozostając w opozycji do zasady wzajemności (eksponowanej np. w prawie cywilnym) – brak pełnej proporcjonalności między składką a świadczeniem (por. D.E. Lach (w:) Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, pod redakcją B. Gudowskiej i J. Strusińskiej-Żukowskiej, Warszawa 2011 s. 15-17). Podobnie Sąd Najwyższy w cytowanym wyroku z dnia 24 stycznia 2019 roku wskazał, że z konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Zasada równości zakłada jednocześnie różne traktowanie podmiotów różnych, tj. podmiotów, które nie posiadają wspólnej cechy istotnej. Równość wobec prawa to także zasadność wyboru takiego, a nie innego kryterium różnicowania, które jednakże musi pozostawać w racjonalnym związku z celem i treścią danej regulacji, wagą interesu, któremu różnicowanie ma służyć i w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostają naruszone w wyniku wprowadzonego różnicowania oraz z innymi wartościami, zasadami, czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych.

Skarżący upatruje naruszenia zasady równego traktowania obywateli (art. 32 Konstytucji RP) w stosunku do osób pozostających w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku i pobierających emeryturę wojskową, bez możliwości pobierania emerytury powszechnej z ZUS wobec żołnierzy, którzy rozpoczęli służbę po raz pierwszy po dniu 1

stycznia 1999 roku i taką możliwość posiadają, Odnosząc się do tych twierdzeń powtórzyć należy, iż kryterium, które zadecydowało o możliwości pobierania dwóch emerytur przez żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 roku to brak możliwości uwzględnienia w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to jednoznacznie określa krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą cechą relewantną. Skoro odwołującemu doliczono do wojskowej emerytury okresy „cywilnego” zatrudnienia, to nie można zaliczyć go do tego kręgu. Dlatego nie można przyjąć, iż są to podmioty podobne, posiadające wspólną cechę istotną (relewantną), a tylko takie osoby powinny być traktowane równo. Różne traktowanie podmiotów różnych, tj. podmiotów, które nie posiadają wspólnej cechy istotnej nie narusza zasady równego traktowania.

W rezultacie należy stwierdzić, że w stosunku do J. D. zastosowanie ma zasada wypłacania jednego świadczenia (art. 95 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), bowiem nie podlega on wyjątkowi, o którym mowa w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej. Odwołujący może pobierać tylko jedno świadczenie emerytalne (emeryturę wojskową zgodnie z jego wyborem), mimo iż spełnił również warunki do nabycia emerytury powszechnej.

Orzecznictwo sądów powszechnych konsekwentnie egzekwuje zasadę pobierania jednego świadczenia z ubezpieczenia społecznego, wywodząc ją z art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin oraz art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach. W orzecznictwie od lat utrwalony jest pogląd, w myśl którego w polskim systemie zabezpieczenia społecznego zasadą jest wypłata jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez ubezpieczonego), jeżeli ma miejsce zbieg prawa do różnych świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 roku, II UK 237/11; z dnia 4 grudnia 2013 roku, II UK 223/13, czy wyrok tego Sądu z dnia 18 kwietnia 2018 roku, II UK 62/17; www.sn.pl).

Również dylematów prawnych nie miał Trybunał Konstytucyjny w sprawie SK 30/17, w której Trybunałowi w skardze konstytucyjnej z 21 lipca 2016 roku przedstawiono do zbadania zagadnienie zgodności art. 95 ust. 2 w związku z art. 95 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 roku poz. 887) w zakresie, w jakim wyłącza możliwość pobierania świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych i z systemu powszechnego przez osoby, które pełniły zawodową służbę wojskową przed 1 stycznia 1999 roku oraz miały ustalone prawo do świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych przed 1 października 2003 r., z art. 2 w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny umarżając postępowanie postanowieniem z 20 lutego 2019 roku uznał, że zarzuty dotyczyły sposobu ustalenia wysokości wypłacanego świadczenia emerytalnego i nie miały bezpośredniego związku z treścią regulacji ustawowej zakwestionowanej przez skarżącego. Niemniej w uzasadnieniu orzeczenia Trybunał szczegółowo przedstawił swoje stanowisko prawne. Trybunał uznał za niewątpliwą zasadę wypłaty tylko jednego świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Wskazał, że tę zasadę stosuje się również w wypadku zbiegu u jednej osoby prawa do renty rodzinnej z prawem do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego. Trybunał przypomniał, że w polskim systemie ubezpieczenia społecznego brak zasady bezwzględnej wzajemności składki i prawa do świadczenia, zwłaszcza w wypadku osób uprawnionych do świadczenia także w ramach systemu tzw. zdefiniowanego świadczenia. Wyjaśniał, że „w polskim systemie ubezpieczenia społecznego zasada wzajemności składki i prawa do świadczenia nigdy nie była pojmowana w sposób absolutny (...). Absolutyzowanie zasady ekwiwalentności prowadziłoby do zachwiania ogólnej logiki systemu ubezpieczeń społecznych, który wynika nie tylko z zasady wzajemności składki i świadczeń, ale również z zasady solidarności między-pokoleniowej (...) czy szerzej: solidaryzmu społecznego (...) oraz powszechności i względnej jednolitości kryteriów przyznawania świadczeń i określania ich wysokości (...). Brak prostej zależności między prawem do świadczeń i ich wysokością a okresem opłacania i rozmiarem składki nie zawsze więc oznacza niekonstytucyjność konkretnej regulacji (...)” – (wyrok z 27 stycznia 2010 r., sygn. SK 41/07, OTK ZU nr 1/A/2010, poz. 5). Trybunał zwrócił też uwagę na to, że sformułowane przez skarżącego żądanie orzeczenia niekonstytucyjności art. 95 ust. 2 w związku z art. 95 ust. 1 ustawy o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim różnicuje sytuację prawną żołnierzy, którzy pozostawali w służbie przed 2 stycznia 1999 roku, i żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 roku, zmierza w istocie do tego, aby obu grupom żołnierzy przyznać możliwość jednoczesnego pobierania emerytury wojskowej i emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wyjaśnił, że ustawodawca ukształtował zupełnie inne zasady ustalania wysokości emerytury wojskowej w obu wypadkach, czego

skarżący nie uwzględnił w swoich wywodach. Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu, emerytura wojskowa żołnierzy pozostających na służbie przed 2 stycznia 1999 roku jest ustalana z uwzględnieniem okresów składkowych i nieskładkowych poprzedzających służbę. Do ich wysługi emerytalnej dolicza się też okresy zatrudnienia przypadające przed 1 stycznia 1999 roku i okresy opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne po 31 grudnia 1998 roku – art. 14 ww. ustawy. Wysokość ich emerytury wojskowej uwzględnia zatem również okresy zatrudnienia w sektorze cywilnym. Jednak wobec pobierania emerytury wojskowej zawiesza im się wypłatę emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 95 ust. 2 ustawy o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Natomiast podczas ustalania wysokości emerytury wojskowej żołnierzy powołanych do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 roku nie uwzględnia się okresów składkowych i nieskładkowych. Zgodnie z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu, ich emerytura wzrasta według zasad ustalonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a-5 ustawy o zaopatrzeniu. W tym wypadku nie mają zaś zastosowania ani art. 15 ust. 1 pkt 2-4, ani art. 14 ww. ustawy. Jednocześnie wobec nieuwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych podczas ustalania wysokości ich emerytury wojskowej, żołnierze powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 roku mogą – stosownie do art. 95 ust. 2 ustawy o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – pobierać jednocześnie emeryturę z FUS na zasadach i w zakresie określonych w ustawie o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W myśl art. 5 ust. 2a ustawy o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, okresów czynnej służby wojskowej nie uwzględnia się wówczas podczas ustalania prawa do emerytury i obliczaniu jej wysokości, skoro z ich tytułu mają oni ustalone prawo do świadczenia emerytalnego ustalonego na podstawie przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy.

Data wskazana przez skarżącego jako kryterium różnicowania (tj. 1 stycznia 1999 roku) nie jest przypadkowa. Jest to data wejścia w życie ustawy o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Celem ustawodawcy było stworzenie powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, który miał obejmować także żołnierzy zawodowych. Przed reformą wskazana grupa zawodowa była objęta systemem tzw. zdefiniowanego świadczenia. Od 1 stycznia 1999 roku do 30 września 2003 roku prawo do emerytury z zaopatrzenia emerytalnego zachowali żołnierze, którzy wstąpili do służby przed 2 stycznia 1999 roku. Z kolei osoby, które objęły służbę po 1 stycznia 1999 roku, miały nabywać prawo do świadczeń emerytalnych na zasadach obowiązujących w ramach systemu powszechnego. Sytuacja ta zmieniła się w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 166, poz. 1609), na mocy której do ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy został dodany art. 15a. Przy okazji tej nowelizacji rozbudowano również art. 95 ust. 2 ustawy o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, m.in. wprowadzając w odniesieniu do żołnierzy, którzy uzyskują prawo do emerytury wojskowej na zasadach określonych w art. 15a EmŻoInU, wyjątek od zasady braku możliwości wypłaty jednocześnie dwóch świadczeń (emerytury wojskowej i emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

W dotychczasowym orzecznictwie Trybunał wskazywał już, że „różne traktowanie świadczeniobiorców, którzy nie mają wspólnej cechy relewantnej, nie narusza (...) zasady równości, a nawet nie pozwala na analizowanie ich sytuacji jako podobnej z punktu widzenia tej zasady” (wyrok z dnia 24 lipca 2014 roku, SK 53/13, OTK ZU nr 7/A/2014, poz. 77). Jednocześnie, rozpatrując zarzut naruszenia zasady równości sformułowany w stosunku do przepisów przewidujących odmienne traktowanie żołnierzy w zakresie prawa do emerytury ze względu na datę rozpoczęcia zawodowej służby wojskowej, Trybunał uznał, że „cechą istotną z punktu widzenia badanej regulacji nie jest jednak to, że porównywane grupy osób odbywały służbę wojskową, lecz to, że objęte były w okresie odbywania tej służby różnymi systemami emerytalnymi” (tamże).

Sąd Okręgowy, mając powyższe na uwadze, podkreśla, że także Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzjach z 11 grudnia 2018 roku (nr 39247/1, Lex nr 2626955, nr 41178/12, Lex nr 2627060) uznał uprawnienie Państwa Członkowskiego do samodzielnego kształtowania systemu zabezpieczenia społecznego, w tym wprowadzenia zasady wypłaty jednego świadczenia, w myśl której, skarżącemu nie można było przyznać jednocześnie dwóch świadczeń, i nie znalazł przy tym podstaw do ingerencji w obowiązujące w tym zakresie prawo krajowe.

Mając powyższe na względzie odwołanie J. D., jako niezasadne, zgodnie z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., podlegało oddaleniu.

SSO Stanisław Pilarczyk